

En höstresa i sorgens tecken

Av Karl-Erik Tysk

Jag åker på morgonen den 25 oktober från Stockholm med det ungerska bolaget Malev. Det har blivit en del dubbelbokningar och jag hamnar till slut på en fönsterplats i businessclass. Bredvid mig sitter en mycket talför man från Skellefteå, som arbetar över hela världen för ett hiss företag. Just nu är han på väg till en plats vid Donau nära Timișoara i Rumänien. Han gör ett jobb för ett varv som bland annat tillverkar kylfartyg för norsk räknning. Europa, Asien och Afrika är de världsdelar som hiss företaget har uppdrag i. Min flygkamrat har bland annat satt upp hissar i tornen på Real Madrids arena i Spanien. De är 250 meter höga, så han saknar synbarligen helt höjdrädsla. Det bevisar han också genom att berätta om sina turer med en vän i Skellefteå, Emil, som ägnar sig åt avancerad flygning.

Jag hinner också lära mig att man vid Rönnskärsverken i Skellefteå börjat anrika om slagget. Det innehåller nämligen guld som man inte vid tidigare bearbetning har lyckats utvinna. Inte långt ifrån där min kamrat bor finns också en guldgruva. Från slagghögarna förflyttar sig vårt samtal sedan till de gudomligt vackra älvdalarna i Norrland för att sedan snudda vid det efterblivna rumänska jordbruket. Man plöjer inte så sällan fortfarande med dubbelspann av oxar, slår hö med lie, räfsar ihop det för hand och hässjar det som hos oss på fyrtioalet. I Ukraina förekommer knappast något sådant.

Det är regnigt över Budapest och temperaturen på marken håller sig kring åtta grader. Vi sänker oss ner genom ett kompakt gråvitt molntäcke som inte det minsta inverkar på flygningen förutom att sikten är i det närmaste är obefintlig. Snart blir marken synlig, nu helt nära. Gula och gröna träd omväxlande. Också här har hösten gjort sitt intåg.

I baren på Ferihegyi väntar gulaschsoppan som i alla sin enkelhet låter den omisskännligt ungerska smaken tränga igenom. Mitt emot mig sitter en man i femtioårsåldern. Han röker en Kent och sysslar febrilt med sina papper. Tydligen en affärsman, sannolikt från Nederländerna med tanke på det språk som finns på papperen och som han själv använder sig av när mobilen ringer. Han ber mig vakta det han har med sig och återvänder med en burköl. En italiensk pojke, fyra eller fem, ropar ”Papa, dov’è Papa?” Hans yster som sitter i en barnvagn gallskriker sitt mindre välartikulerade ”papa”. Några ortodoxa judar med sitt flätade, korpsvarta hår går av och an. De vekar inte vara tillräckligt många för att samlas i grupp och recitera sina heliga texter och under vaggande bugningar anropa sin Gud, göra hans ord levande och skapande. Jag hostar, tål inte röken från min bordsgranne och alla andra som förkortar våra liv med sina meningslösa rökoffer. Jag föredrar de ortodoxa judarna. Annars inte mycket exotiskt över denna flygplatsservering, mer än alla de språk som jag kan urskilja i den stimmiga luften. Men vad spelar det för roll? Flygplatser är ändå ett sammelsurium. Den samtida kulturen i ett nötskal. Stella Artois är i alla fall min grannes öl. En av mina medresenärer som kommer över Köpenhamn avbryter det hela och för mig tillbaka till den grå vardagen, även om han råkar vara rätt färgglad i sin klädsel.

Vi är fem personer som strålar samman på Budapests flygplats, förutom mig är Lena och Tage Brolin, Sue och Jan-Åke Setterberg. Vi får åka buss ut till vår Boeing 737-6000. God för att inte säga extremt god plats för de långa benen på plats 5A. Kvinnan bredvid mig löser koncentrerat Sudoku. Regnet strilar ner men motorljuden överröstar det mesta. Det är skönt att Ungern sedan många år nu tillhör resten av Europa. Ett fruktansvärt banalt konstaterande i brist på annan aktuell information! Magda Eggens, ungersk jude som överlevt Auschwitz, sade i måndags att Budapests gator ekar tomma sedan henens sista kvarvarande släktingar dött. Då hade hon ändå just varit i Weiswasser, ett av de koncentrationsläger, där hon tillbringade slutet av kriget. Tröttheten har börjat smyga sig på, när bussen med de sista

passagerarna anländer. Helt full blir det väl inte och ”boarding completed”, den lika välkända som tröttande flygplansfrasen uteblir.

Genom molnen kan man se det bergiga Rumänien och föreställa sig en och annan av de inte alls sällsynta björnarna i Draculas land. Det är mestadels skogklädda berg som inte når över fjällgränsen. Ändå är den del bergssluttningar kala, några redan snötäckta. Vintern är i antågande. Det måste bli rejält kallt i många av de hus som skymtar och ibland lyser som vita prickar.

Vi passerar ut över Moldavien, Europas kanske fattigaste land med dess huvudstad Chişinău. Här drar molen en ridå över landskapet och lämnar endast sin egen skönhet att beskåda. Samtidigt börjar planet sjunka liksom för att uppsöka den lätta smekning som molnen består sina senkomna metallklädda umgängesvänner. Det veckar som om regnet också i Ukraina dominerar scenen. Den obligatoriska blanketten som ersätter forna tiders visum delas ut och fylls laglydigt i av alla passagerare som det tillhör. Svarta havet behagar inte visa sig, även om molen just över Odessa tonar över i en gråblå nyans, som kanske påminner om en dimmig vattenyta.

Så lutar sig planet ner mot de kuddlika molnen, som lätt tar tag i vingarna och försiktigt ruskar planet. Vi är igenom det översta skiktet och gråblåheten blir mera intensiv. Klaffarna ger en skramlande ljus ifrån sig, när de hjälper till att öka planets bäryta under minskande fart. Nästa rörelse som hörs är hjulens. Den slutar med en liten smäll. Det är klart för landning på men allt är fortfarande höljt i dimma. Men så dyker plötsligt marken upp under oss, vinodlingar som börjar gulna och så flygplatsens ojämna alltför lagade landningsbana.

Färden från Odessas flygplats går till en början trögt. Det beror på den täta trafiken och den smala vägen. Pasja från Chumak som kör oss klagar förståeligt nog och påpekar att vägen till flygplatsen i Dnepropetrovsk i alla avseenden är att föredra. Där kan man hålla farten. Så småningom glesnar trafiken och när vi passerat Nikolajev ökar hastigheten undan för undan. På raksträckorna från Cherson mot Berislav blir den stundtals väldigt hög. Den sista biten från Berislav till Zmejevka flyger vi formligen fram över den nog så nedslitna vägbanan. Jan-Åke som har besvär med diskbräck lider helvetiskt, när vi studsar fram. Månne den nya vägen som vi ser begynnelsen av blir färdig under nästa år? En dags arbete i slutet av april i år skall återupptas till våren och vägen kunna bära den svenske kungen på besök någon gång under hösten. Fan tro't! ”Löften kunna ej svika” är något som knappast äger sin giltighet i Ukraina.

Vi anländer till byn vid halvnotiden och inkvarterar oss som vanligt hos familjen Lilija och Roman Kosak. ”Som vanligt” kan vi också säga om det dignande middags- eller skall vi säga supébord som väntar oss.

Vi sitter just till bords i köket på Naberezjna 47, när telefonen ringer. Det är Anatolij Annas som berättar att man vid sjutiden fann hans far Gustav död i sitt hus. Han hade varit till sjukhuset under dagen och fått medicin. Sedan hade de som varit med honom där på hans egen uppmaning lämnat honom ensam. Efter några timmar hade de sedan återvänt men då hade allt varit över.

Meddelandet väcker en djup förstämning hos oss alla. Gustav var en av centralgestalterna i Gammalsvenskby, den siste av den äldre generationen som någorlunda obesvärat kunde umgås med det svenska språket. Han fungerade ofta som tolk, när turister besökte den gamla svenska, numera ukrainsk-ortodoxa, kyrkan. Han var också välkänd för sin tillverkning av kvastar, som han själv odlade gräset till. Med sitt litet buttra sätt hade Gustav alltid glimten i ögat och hans värmande humor kunde vara lika drastisk som bitande. Med honom skulle man kunna säga att en epok går i graven.

En annan nyhet är att Milita Prasolova mer eller mindre mot sin vilja flyttat till sin son. Det känns också vemodigt. Milita var en av byns stora kvarvarande berättare och jag

minns särskilt hur hon i somras fick ögonen att tåras på sina åhörare. Viktor Buskas har redan köpt hennes hus och flyttat in där med sin familj.

Ännu ingen regering i Ukraina! Förhandlingarna mellan partierna efter valet är segdragna. De båda segrarna från den en gång så ärorika orangea revolutionen har svårt att förlikas, De har dock en majoritet i parlamentet. Borgmästaren i byn har haft lunginflammation. Fortfarande finns det heller ingen ständig tillgång till vatten i byn. Inte ens alla morgnar rinner det ur kranarna hos Lilija Malmas. Det dröjer innan borgmästaren kan infria sitt, skall mans äga famösa, vallöfte.

Fredagen den 26 oktober

Det har blivit en tradition att vi gör det första besöket hos Milita Prasolova. Nu är det Viktor Buskas som hälsar oss välkomna. Han ber om ursäkt för att det fortfarande är, som han säger, smutsigt i huset. Han har just flyttat in. Men värmen slår emot oss. I hans gamla hus i Schlangendorf härskade kylan. Det var nästintill omöjligt att få varmt. Nu kan hans familj, hustru, dotter och mor, åtminstone glädja sig över den lilla lyxen. Huset har kostat honom 2 000 dollar. Det kan tyckas vara värt varenda cent. Viktor har lånat pengar till köpet men nu kan jag överlämna et stor gåva från hans släktingar, familjen Daberius, som var här på besök i somras. Den blir ett väsentligt bidrag till husköpet. Viktor har länge talat om att han vill flytta till Svenskbyn. Nu har alltså hans förhoppningar infriats.

Sedan går vi in till Gustav som ligger på lit de parade i sitt finrum. En del av hans grannar sitter runt omkring och samtalar. Någon berättar om Gustav att han var en av de allra bästa mekanikerna på sovchosen.

Vid Gustavs bår

Sedan besöker vi helt kort vårt eget hus nere vid Dnjepr och konstaterar att det behöver ses om litet. På vägen hem märker vi att en hel del hus på Naberezjna står öde. Vi funderar lite över om det är byns framtid eller om det väntar en ny storhetstid bakom hörnet. Allt hänger naturligtvis på om man får fart på jordbruket, något som i sin tur är beroende av att infrastrukturen fungerar.

Därefter går vi till Lily Hansas som dock inte är hemma. Grinden är låst med en kedja. När vi ser neråt gatan upptäcker vi att hon är på väg, troligen till Gustav, tillsammans med

Viktor Norberg, sin systerson. Vi skyndar ikapp dem och vi går sedan alla in till Lilys syster, Maria. Jag får tillfälle att överlämna en gåva från dem som bodde hos Maria under sommarens besök. Både Maria och Lily är ovanligt pigga. Lily fyller 85 år i januari men det märks knappast. Viktor är också han ovanligt fräsch.

Lily Hansas

På eftermiddagen går jag till Schlangendorf. Av någon anledning upplever jag har jag sett fram mot att gå den här vägen. Det känns så skönt att vandra ensam och låta minnena av tidigare vandringar passera revy på den inre scenen, svetten som på sommaren förvandlar t-shirten till en skurtrasa och det klara månljuset över Dnjepr en bitande kall januarikväll. Jag besöker först Anna Sigalet. Hon ligger och vilar. Hon har ramlat i sitt eget hus och slagit sig och är fortfarande inte helt återställd. Anna har inte nåtts av meddelandet om Gustav död. Hennes äldsta dotter med familj har flyttat hem därför att Annas man inte kan röra sig utan ligger till sängs hela tiden.

Jag går strax vidare till Anna Portje för att börja spela in några av hennes berättelser. Jag har åtminstone en ambition att någon gång ge ut hennes berättelser. Hon är som en inkarnation av människan som en *homo narrans*. Utanför grinden ropar jag på Anna men på gården syns bara hennes hund. Efter en lång stund kommer Anna stödd på sina två käppar. Det ser nästan ut som hon går stavgång. Hon har hållit på med arbete i trädgården. Hennes hänger inte riktigt med men för övrigt är hon full av liv.

Anna Portje på väg att öppna grinden

Det tar ett tag innan hon öppnar. Först måste hon stänga in hunden som hela tiden fortsätter att skälla ilsket. Sedan sätter vi oss på verandan men hunden fortsätter sitt skällande alltmer intensivt. Det är nästan omöjligt att göra sig hörd. Då går Anna ut igen, stänger in den murrande besten i hundkojan och stoppar en stor trasa i den lilla öppning som fortfarande finns där. Nu blir hundens murrande betydligt dovare men den slutar inte. Jag stannar hos Anna några timmar och behöver som vanligt bara ställa några frågor då och då för att berättelsen skall fortsätta.

På kvällen går jag än en gång till Gustav. Utanför träffar jag den ortodoxe prästen Oleksandr Kvitka som talar om att begravningen av Gustav skall ske i morgon klockan tolv. Han tycker att vi skall ha den tillsammans. Samtidigt vill han att jag skall gå in och hålla en andakt vid Gustavs bår.

Nu har flera av de svenska kvinnorna samlats runt båren i Gustavs finrum. Där är Maria Norberg, Elsa Kozenko, hennes syster Emma Utas och Anna Annas. De sjunger "Härlig är jorden" och "Gud, min Gud" Jag läser Psaltaren 23, ber Fader vår och delar ut välsignelsen.

Andakt vid Gustavs bår

Det är många som vill sitta en stund hos Gustav. Någon står intill honom och jagar bort en fluga som försöker sätta sig på hans ansikte. Under tiden kommer människor och går. Vi sitter en lång stund tysta innan vi går hem.

Lördagen den 27 oktober

Oleksandr Kvitka kommer på morgonen och överlämnar en bön på ukrainska som han vill att jag skall be under den ortodoxa delen av begravningsgudstjänsten.

Gustav ligger i sin öppna kista som är placerad på gården utanför hans hus. Det är drygt 150 personer som har samlats för att ta avsked av honom. Gustav har en stor familj med två barn och 14 barnbarn.

Oleksandr frågar mig om jag vill börja på svenska men jag låter honom hålla begravningen enligt ortodox rit med min bön och sedan interfolierar jag ett svenskt avsnitt.

Jag läser Johannesevangeliets text om hur Jesus uppväcker Lasaros, och ber några böner. Den svenska damkören sjunger några sånger.

Blodet börjar rinna ur Gustav näsa. Ett av hans barnbarn står därför hela tiden och torkar pietetsfullt hans ansikte som naturligt nog håller på att bli mörkt. Nedbrytningsprocessen har redan börjat och rökelsen kan bara hjälpligt dölja att naturen har sin gång.

De närvarande tar avsked av Gustav genom att kyssa det kors som finns intill hans ansikte och det band som ligger på hans panna. Sedan bärs kistan ut till en väntade bilkärra och vi rör oss sakta förbi kommunhuset, posten och affären mot gravgården. Vid varje gathörn stannar vi upp en stund och Oleksandr beröker kistan och de medföljande.

Väl ute vid graven tar vi ett sista avsked av Gustav. Vi bestänker graven med vigvatten. Locket läggs på och spikas fast med tre spikar. Den ena tar inte utan en ny spik måste slå i. Gustavs kropp är tung och det är med nöd och näppe som bärarna lyckas sänka kista i graven utan missöde. Sedan kastar Oleksandr och jag tre riktiga skyfflar jord på kistan. Vi går sedan skyndsamt därifrån, medan några av de övriga skottar igen graven och låter den jord som Gustav brukade ta hand om hans kvarlevor.

Efteråt äter vi en måltid i det rum, där Gustav för några timmar sedan stod på lit de parade. Det är soppa och huvudrätt med bröd, pålägg och vodka. Först tar vi litet ris tre gånger med gaffeln enligt gammal sed. När vi ätit färdigt lämnar vi borden för nästa omgång som väntar.

Bordets dignande gåvor

Efter begravning går jag ännu en gång vägen till Schlangendorf och Anna Portje. Jag fortsätter inspelningen. Vi rör oss över hela Annas liv, från barndomen, vistelsens i Sverige, stalinårens terror och förlusten av fadern till krigsåren, deportationen till Tyskland och Komi, återkomsten till Svenskby och livet där, Hon avbryter då och då sin berättelse med ett ”Oj, oj, oj!” eller ett ”Det var grymt, grymt!” Ibland när minnet tycks svika, tar hon sig åt huvudet och säger väl medveten om sin annars svikliga förmåga: . ”Nu är det något fel med datorn!” Jag tittar än en gång på den bok, där Anna Portje skrivit på svenska med sin vackra handstil och illustrerat med bokmärken. Det råder ingen som helst tvekan om att Anna på allt sätt har försökt bevara den del av det svenska kulturarvet som hon har fått del av.

En sida från Anna Portjes bok

Vid åttatiden samlas vi hos Anna Annas. Det är meningen att damkören skall sjunga och föreställningen med mobilens hjälp överförs till Svenskbygården i Roma på Gotland, där man just har sin traditionella hösträff. Det tar en stund innan man har fått utrustningen att fungera bortom i Roma, men till slut kan Tage annonsera körens framträdande. Kören består av Anna Annas, Lily Hansas, Emma Utas, Maria Norberg, Elsa Kozenko, Ljudmila Annas och Viktor Norberg. De sjunger "Du gamla, du fria", "Härlig är jorden", "Gud, min Gud" och de obligatoriska "Vänta efter Herren" och "Signe och bevara". I Roma håller Staffan Beijer en parentation över Gustav Annas.

Viktor Norberg, Ljudmila och Ann Annas i väntan på framträdandet

Söndagen den 28 oktober

Strax efter nio går vi alla fem den vanliga vägen över Stadsparken och Mühlhausendorf till den tyska kyrkan i Schlangendorf. Solen skiner och det är en otroligt vacker höstdag. Man blir varm av promenaden. Vi möter en hel del gäss, som snattrar på sitt omisskännliga sätt. De beter sig som ett tropp lydiga soldater som följer ledaren både när det gäller anfall och reträtt.

Den här söndagen firar man 120-årsjublieet av kyrkans invigning. Det var den 29 juni 1887 som den invigdes som kyrka till Petrus och Paulus ära. Barn- och ungdomskören, 17 personer, sjunger under gudstjänsten som har drygt sextio besökare. Liturg är en tillrest yngre präst från Cherson som har en stark sångröst, som han dock brukar som om han befunde sig på en kaserngård snarare än i en kyrka. Predikan hålls av den ordinarie prästen Eduard Loeffler i en mycket mer ordinär, nästan familjär om ändå inte medryckande, ton. Det mesta i gudstjänsten hålls idag på ryska. Det kanske inte är så konstigt, eftersom det är bara några få av gudstjänstdeltagarna som är tyskar. Jag, det finns kanske inte mer än en handfull sådana medlemmar i hela församlingen. Jag och den grekisk-katolske prästen säger några hälsningsord till församlingen. Fader Stepan älskar att breda ut sig så jag inskränker mig till några få, förhoppningsvis kärnfulla, satser. Efter gudstjänsten är det också utdelning av ljus till dem som haft födelsedag under veckan. Det passar utmärkt att Tage har med sig ett antal ljuspaket från Svenskbyföreningen, något som kommer hans fru till del eftersom också hennes födelsedag uppmärksammas.

Efter gudstjänsten bjuder församlingen på lunch i ett av de angränsande rummen i kyrkan. Därefter går vi alla fem till Maria Malmas som bjuder på kyrkkaffet. Sedan är det dags för dagens session hos Anna Portje

På kvällen ordnar Tage Brolin stor fest på daghemmet för sin fru Lena som i går fyllde 57 år. De blir en uppsluppen tillställning som börjar på ett ordnat sätt men så småningom utmynnar i en allmän upplösning, då det på grund av all mat och dryck är svårt att behålla den inledande ordningen. Tal hålls, skålar utbringas, damkören sjunger svenska sången och de närvarande ukrainarna fortsätter både välljudande och högljutt med den ena ukrainska melodin efter den andra.

Oleksandr Kvitka och Lena Brolin

Dagens tal till kvinnan hålls av Jan-Åke Settergren som uttrycker sin beundran för de äldre svenska kvinnorna som han säger sig gärna ta med sig hem till Sverige. Han råkar bara i hastigheten glömma att säga ”de äldre”. Kanske är det en freudiansk felsägning. Maria

Norberg vars rytmiska känsla inte går att ta miste på dansar solo. Nina Klemenko deklamerar en av sina dikter.

Maria Norberg visar sin känsla för rytm

Även om de flesta talen riktas till Lena Brolin som haft flera av de närvarande som gäster i sitt hem, hindrar det inte några av de närvarande damerna från att utnämna Tage Brolin till byns hetman för alla de tjänster han gjort Zmijivka. Som ett synligt bevis för detta överlämnar man en hetman-klubba till honom, ett tecken på hans nya värdighet.

Måndagen den 29 oktober

Redan på förmiddagen ger jag mig iväg till Anna Portje för att avsluta mina inspelningar. Det blir flera timmars intressant lyssnande. Anna hinner också med att skriva ett litet tackbrev till familjen Daberius för den gåva de hade skickat med till henne. Hon följer mig ut och tar avsked av mig vid grinden.

Anna Portjes hus i Schlangendorf

På hemvägen passerar jag gravgården. Jag går till Gustavs grav och stannar en stund där vi i förrgår lämnade Gustav till gravens vila. Ett dekorerat kors och en stor blomstergärd smyckar hans grav.

Gustav Annas grav

På eftermiddagen börjar det regna och Naberezjna förvandlas lätt till en lerväg, där det gäller att sätta fötterna rät, om man inte vill halka omkull eller trampa i en litet för djup vattenpöl. När mörkret faller, får man ta det försiktigt. Här och där ligger stenhögar, grenar eller höbalar. De annars så inbjudande grässlänterna är nu än mer riskabla än den obefintliga körbanan. Och erbjuder en gratis glidflykt.

Sent på eftermiddagen går jag till Lisa Hansas. Hon har en dotter hemma men denna är just på väg och lämnar oss ensamma. Lisa bor själv men barnen kommer hem ofta. Vi firar nattvard. Jag läser texterna på svenska även om Lisa och jag talar tyska med varandra. Sedan sitter vi en stund och samtalar. Lisa berättar att hon var i Suchoborka som låg i Kirovskij oblast i över elva år, mellan 1945 och 1957. Dessförinnan hade man varit deporterade till Tyskland. Man hade fått 24 timmar på sig att samla ihop sina tillhörigheter, när tyskarna tog med befolkningen från byn. Lisas familj hade sedan arbetat på en bondgård i byn Gallen inte långt från staden Eilenburg som ligger några mil nordost om Leipzig. Hon gifte sig med Arnold Hansas när hon kom tillbaka till byn. Det var den 9 februari 1958. Huset hon bor i stod färdigt i maj månad 1969 och man flyttade in på hösten. Lisa har just köpt två ton kol. Kolen kostar nu ungefär 650 grivna per ton Det är mer än en månadspension. Lisa har barskrapat sina resurser. Nu väntar hon på de ett tusen grivna som hon i mitten av november skall få som arrende får sina 6 hektar jord, ett genant lågt belopp.

På kvällen äter Tage, Lena och jag supé hos Oleksandr Kvitka. Det är förstås de himmelska pelmeni som ännu en gång serveras i ett sådant överflöd att det känns omöjligt att gripa sig an huvudrätten, när den kommer på bordet. Samtalet rör sig om läget i Ukraina och i byn. Oleksandr är på krigsstigen, eftersom kommunen kräver att han antingen skall köpa den mark han bor på eller arrendera den av kommunen. Kyrkan tänker han betala privatiseringsavgiften för, men resten avser han att ta strid om. Han tänker till och med skriva ett klagobrev till den svenske kungen som troligen kommer på en kort visit till byn i samband med sitt statbesök i Ukraina nästa höst. Det är uppenbart att Oleksandr inte är nöjd med de lokala politikernas agerande, särskilt som han kan hänvisa till de beslut som en gång fattades av Katarina den stora, när hon lät svenskarna kolonisera området.

Tisdagen den 30 oktober

Vi lämnar Gammalsvenskby vid niotiden på förmiddagen. Det är åter Pasja som kör oss. Han har en lång dag framför sig. När han har tagit oss till flygplatsen i Odessa, skall han kör ända till Simferopol på Krim för att hämta upp några som kommer dit med flyg klockan 18 30. Det veckar vara en omöjlig uppgift. Men Pasja är inte särskilt bekymrad. ”De är ukrainare”, säger han litet skämtsamt, ”så de kan gott vänta”. Det gör emellertid att vi inte kan äta lunch i Odessa som vi tänkt oss utan måste fara direkt till flygplatsen. Inemot staden tättnar trafiken och vi kommer inte fram förrän vid kvart i tvåtiden. Det är tur att vi har så god tid på oss, för vi har fått med oss tre stora paket mattor från Johan Bodén på sammanlagt 90 kilo som skall med hem till Sverige. Jag gör ett tappert försök att få med dem utan att erlägga någon extra avgift, men representanten för Malev är omutlig. Inte ens Johan lyckas övertala honom utan jag får vackert betala 1 120 dollar för övervikten. Med kommer de i alla fall. Det ser onekligen litet komiskt ut när jag står där med allt bagaget. Men det är ett äventyr i miniatyr som piggar upp! Resten av resan går utan missöden. Från Budapest till Stockholm hinner jag med att läsa Umberto Ecos senaste bok som i engelsk översättningen heter *Turning Back the Clock*. Och i Stockholm går allt som smort. Jag överlämnar mattorna tillsammans med mottagarens adress till en taxichaufför, som inte ställer några frågor utan bara kör iväg med dem och levererar dem punktligt till adressen på Nybrogatan. Sedan hinner jag med i allra sista minuten med mitt tåg mot Gävle. Det är som om allt vore planerat av en högre makt.